

YILDÖNÜMÜNDE

LOZAN SULHU

Lozan tecezzi kabul etmek bir kül,
ve ölmez bir eserdir

Yazan:

Safaeddin Karanakçı

Bugün on sekiz milyon Türkün müsterek bir heyecan ve müsterek bir sevinçle kutladığı Lozan, mevcut bütün sulh muahedelerinden farklıdır. Lozan, kazanan veya kaybeden iki ordu-nun veya hukukun birbiriyle ilgili boğazla-nan bir çok milletlerin akdettiği her hangi bir sulh muahedesine değildirdi. Lozanı müccerred bir sulh muahedesine ola- rak tekkil ve mütaalea etmeye esasen imkân yoktur. Zira Lozan; altı yüz senelik bir tarihin tasfiyesi, mutavazı, fakat haklı bir davanın; haris ve hasis emel- lere dayanan kuvvetlerin altıtmesidir. Lozan, İslâmî doğuşu; Muhammed'in vâledir; İstanbul'un fethi gibi devirleri birbirlinden ayıran, insan tarihi için dö- nüm noktası teşkil eden mühim bir hâdisedir. Bu hâdisenin en mühim vas- fesi, yüz milyonlarca insanın batı telâkî ve âdetlerden kurtulmuş olması ve hâli- kati bütün vuzuh ve kat'iyetle anlamak istemiyenlerin yüzüne vurmuş olması- dır.

Lozan, tecezzi kabul etmez bir kül; bir çok fasılları ihtiva eden büyük ve ölmez bir eserdir. Biz bu yazımızda bu büyük ve lâyetmî eserini ancak bir fasıl olan kapitülasyonları tekkil ve mü- talea edeceğiz.

Kapitülasyonun aslı İtalyancadır. Cap- itulation kelimelerinden gelir. İtalyanca Capitulation, muahede ve tayfız ma- nasını ifade eder.

Osmanlı İmparatorluğu ile muhtelif devletler arasında akdoldunmuş bir çok kapitülasyonlar varsa da muaheset bun- ların metninden mahrumuz. Sultanların mahiyet ve manası anlaşılmayan bir muvafakat ile ecebî devletlere bah- şılmış oldukları kapitülasyonlar, bilâ- hare devletin istiklâli ve muhtarlığı ile tenur teşkil eden bir icab, bir mecbu- riyyet halini almıştır.

Osmanlı devleti ilk kapitülasyonu, İs- tanbulun fethinden aşağı yukarı bir asır evvel, Saragoza Cumhuriyeti ile ak- detmiştir. (1351). Bu tarihten sonra 1391 de Eflâkîlar, 1460 da Toskanalılar, 1480 ve Venediklilerle akdedimistir.

Fransa ile ilk kapitülasyon en kuv- vetli Osmanlı Padişahı, Kanunî Süley- man zamanında akdoldunmuştur. (1535). Gerek Fransa ile, gerek bu tarihten ev- vel diğer devletlerle akdedilen kapitü- lasyonlara nazaran akdî devletlerin Os- manlı ülkesindeki tebaaları serbest su- rette ticaret yapacakları. Bazı harac ve vergilerden muaf tutulacakları. Bu ec- nebi devletler tebaası aralarında ticaret- ten mütevellid davalar, alâkadar kral ve ya reisicumhurlar namına kaza salâ- hiyyetini kullanan konsoloslarla bu de- vletlerin tebaasından iki kişi tarafından teşkil edilmiş mahkemelerde rüyet olu- nacaktır.

Kapitülasyonları elyasi; iktsadı; ve kazaî olmak üzere üç kısma ayırabil- riz. Tarhişçe ve misalleri ile beraber muazzam birer cild teşkil eden kapitü- lasyonlardan yalnız siyasi olanlar üze- rinde duyuruyoruz.

Bir devletin, tecezzi kabul etmez bir kül olan otoritesini istimal ve teşkil- lâti esasiye kanununa, içtimai temâil- lere ve temayüllere göre vatandaşların sevk ve idare etmesi en tabii bir hu- kuk kaidesi idi. Ene ecebî devletler bi- zim dahillî işlerinde müdahale etmek- te idiler. Bazan kanî muharebe ve is- yanları, bazan da hezimetsizlik intac eden bu ecebî müdahalelerini burada

Antalya gönderilen el tez- gâhları çalışmaya başladı

Antalya (Husus) — Sanayi umum müdürlüğü tarafından vilyâyetimize gönderilen doküma el tez gâhlarının köyümlerinde tevelli işi ikmal edilmiş ve bütün tez gâhları çalışmaya başla- nmıştır. Köyümlerimizin bu zamanların kıymetlendirmek ve muhtac köyümlerini giyim ihtiyacını karşılamak maksadıyla dağıtılan bu tez gâhları, köyümlerimiz en mühim ihtiyaclarından birini karşıla- mış olduğundan fevkalâde memnun- durlar.

Vilyâyetimizin müteaddid kaza ve köy lerinde açılan doküma kursları muhte- dir ustaların nezareti altında çalışmak- ta ve bu suretle şimdiye kadar 185 ka- dın ve 96 erkek olmak üzere 281 köylü doküma tezgâhlarında kumaş doku- mayı öğrenmiş bulunmaktadır.

Konyada araba tarifesine itiraz ediyorlar

Konya (Husus muhabirimizden) — Konyada araba ücretlerinin tarifesini muntaka esas üzerine yapıldı ve bu cihet halkın çok âleyhine oldu. Çünkü Konyada araba ile gidilen ve arabaya binenler yerler mahdud olduğundan muntaka esası hiç bir menfaat temin etmemektedir. Konyada arabaya yü- de doksan beş nispetinde Hükümet meydânı - İstasyon arasında biniliyor. Sımdiki tarifeye göre, Hükümet mey- danı İstasyon arasını bir muntakadır ve bu muntakada arabanın tarife ü- retti kırk kuruştur. Halbuki İstasyonda muntakâ ile olmanın hiç kimse İstasyona gitmez. Bunlarda İstasyona gitme ara- ba ücreti ne ise o masrafa göre alarak arabaya binerler. Hükümet meydanı İstasyon arasını iki kilometredir. Bu a- rada arabaya binenler ekseriyetle he- men birinci kilometrede inerler. Bu bir kilometrelik mesafe için İstasyon tari- fesini alan kırk kuruşu ödemek mecbu- riyetinde kalıyorlar ki, bu, hiç bir veç- hile değeri ücret değildir. Eskiden - İs- tasyon haric - bu arada on ve nadiren de on beş kuruş masraf ihtiyacı ileste- nildiği zaman araba tedarik olunabil- di. Belediyemizin bu araba tarifesine tekrar meşgul olması çok yerinde ola- caktır.

Doğru değil mi?

Allah razı olsun
Yeşilköy nahiye
müdüründen!

Yeşilköy nahiye müdürü muntakası dahilinde ehliyet kâğıdı almaması kimselerin bisiklete binip doluşma- larını pek haklı olarak menetmiş. Bazı anneler, babalar bir iki refiki- mize müraacaat ederek isminden de anlaşılaçağı veçhile bulundukları -yer- in köy olduğunu ve çocukla- rının ehliyetnameleri bulunmasa da bu iki tekerlekli arabaya binerek eğ- lenmelerine müsaade edilmesini bir temenni kabilinden yazmışlar.

Bu ana babalara hayret ettik doğ- rusu. Çünkü ötedenberi gerek İs- tanbul şehri içinde, gerekse ona tâbi kaza ve nahiyelerde sırf eğlenmek için bisiklete binip doluşanların at- lı ve motörli nakliye vasıtalarıyla yayaları nasıl izac etmekte olduk- larını ve bazan ne büyük kazalara sebebiyet vermek üzereiler iken an- cak tesadüfî olarak bu faciaların ö- nüne geçilmekte bulunulduğuna bir çok defakî neşriyatımızla ispatla ça- lıştık. Bilhassa Nisan'ın, 'Şişli ve Şişhane asfaltları civarında bunla- rın sağlı solu mekik dokuyarak yapı- tıkları kaskı manevraları hem kendi canlarını, hem de başkalarının hayatlarını tehlikeye maruz bırak- tıklarını kaydettiler.

Bu vaziyet karşısında en evvel fa- liyet geçmiş bulunmasa dolayısıyla Yeşilköy nahiye müdürü takdirde sa- yandır. Onun için kendisinden Al- lah razı olsun ve bu hareketi diğer muntakalardaki idare Amirlerimizin itihaz eyleyecekleri tedbirler takib etsin, diyoruz.

Doğru değil mi?

Yanlış ilaç almak
yüzünden bir
kız öldü

Samatya'da Kasabıyan mahallesinde oturan Hasan'ın kızı Fethiye, ilâc ye- rine yanlışlıkla tuzruhu içmiştir. Ha- seki hastanesine kaldırılarak tedavisi- ne teebbüs edilmişse de, çok geçmeden ölmüştür. Adilîye hekimî Enver Karan, kazaen ölen Fethiye'nin gömülmesine ruhsat vermiştir.

Lüleburgaz köy enstitüsünün artezianı açıldı

Edirne (Husus) — Bir müddettenberi sondaj ameliyesi devam etmekte olan Lüleburgaz köy enstitüsü artezianı 117 metrede muvaffakiyetle açılmıştır. Ar- teziyenden bol miktarda su temin e- dilmekte ve (24) saatte (102 ton) su a- lınmaktadır.

Konyada Amît meydanına asfalt yapıyorlar

Konya (Husus muhabirimizden) — Konya - İstasyon yolu üzerinde bulan- ve Ebedî Şef Atatürk'ün heykelleri bulunan Amît meydanının asfaltla kaplanması işine vilyâyetçe başlanmıştır. Bu iş, vilyâyetimizde ilk asfalt olacaktır.

Konyada arkeolojik hafriyat yapıyorlar

Konya (Husus muhabirimizden) — Şehrimizde arkeolojik Remzi Özenün idare- sinde altında bir heyet gerekerek Alâeddin tepesinde çadır kurup hafriyatı baş- ladı. Heyet, Türk Tarih kurumu namı- na çalışmaktadır. Heyetin mensabî iler- lediği bu tepede arkeolojik semereler elde oluncaya kadar müddetidir.

İzmitte rıhtım yapıyorlar

İzmit (Husus) — Şehrimiz beledi- yesi tarafından yaptırılmakta olan rıhtım inşaatı devam etmektedir. Rıhtım sahili, eskiden izmitin en ba- kimsiz, viran semti halinde idi. Sımdı, bu sahadaki eski ve köhne binalar yı- kılarak tanzim edilmiş ve yeni Halkevi binası da burada yükselmiştir.

Bergamada bir cinayet

İzmir (Husus) — Bergamamın Sarı- calar köyünden Ömer öykü Hasan Öz- demir, bir çocuk yüzünden aynı köyden Ali Kayayı tabanca kurşunu ile öldür- müştür. Katil yakalanmıştır.

Falze, geçen sene İseyi bitirdi. Ol- gunluk imtihanını da muvaffaki- yetle verdi. Babası, biraz dinlenmes- te, toplanması için onu Ankaradan Kinalı adadaki teyzesine gönderdi.

Melâhat Hanım, beyaz saçlı, güler- yüzü bir kadındı. Falzeyde de bayıldı. Yegeninin geldiğine öyle memnun ol- du ki, sormaydı. Daha kâğıdın içeri- ye girer girmez:

— Yavrucağım safâ geldin, evimle safağar, genclik, hayat getiridim!

Diye boununa sarıldı. Enistisi mü- tekaid Şevket Bey bile pek nadir ki- midikiği köşesinden kalkmış, onu karşılamak için beyaz mermer merdi- venlere kadar inmişti.

Falze, bavadarının odasına yöleştir- di. Yüzünü gözünü yıkadı. Üstünü ba- sını değiştirtiler sonra bahçeye çıktı.

Teyzesile enistese karşılıklı ilti açı- rı kapandı iskenleye kurulmuşlardı. Hizmetli kadın mutfakın eşliğinde elle- rinin göbeğinin üstünde kavuşturmuş şaşkın ve hayran iki tarafa bakıyordu.

Bahçe, usun ve üstü yaprak ve dal- larla süslü çardaklarla örtüldü idi. Yer- deki çaklı taşları, üzerlerinde kovala- maca oymun "Tankey" ile "Şarkı" mın ayaklarının arasında durmadan çı- tırdıyor, pıtırıyordu.

Solda bir yeşil pağan, kafesinde uyuyuyordu. Falze başını yukarı kal- dırıp çardaklı dikikatte tekkil edince e- vin sakinlerinden bir kaçile daha ta- nıştı. Durmadan saklıyan sarı kanarya, arada bir makamı, ahenkli cıvılcıkla- yan kızı başı, İspinoz ve saire.

Melâhat Hanım, Salime Kadına: — Haydi Falze'cinize kahvaltı ha- zırla!

Diye emir verdikten sonra, genc kıza döndü:

Şehir ve Memleket Haberleri

Adliye Vekili gitti

Hasan Menemencioğlu gazetimize yeni adli meseleleri izah ediyor

Adliye Vekili Hasan Safiüddin Me- nemencioğlu, dün sabah İstanbul Ad- liye dairesine gelerek, bir müddet meş- gul olmuştur.

Adliye Vekili, dün akşamki trenle Ankaraya dönmüştür. Vekilin teyşin- de, Adliye erkanından bir çoğu hazır bulunmuştur.

Hasan Safiüddin Menemencioğlu, gazetecilerin, mahkeme kâtiblerinin müstakbel vaziyeti ve millî koruma kanununun tatbik neticeleri üzerindeki suallerine, şu cevapları vermiştir:

— Büyük Millet Meclisinde bulun- an adli teşkilât kanunı lâyihasla 10 lira aslı masaf almakta olan kâtibler - den 166 si 15 liraya geçecektir. Büyük Meclisin önümünde iktidarda bu lâiyhayı kabul edeceğini ümid etmek- teyim. 166 kâtibin terfili, Adliye kâ- tibleri için tasavvur etmekte olduğumuz islahata dahil değildir. Adliye kâ- tiblerini, - evvelce de söylediğim gibi -

Defineyi acaba rüyada mı görmüş?

Sürpağobdaki araştır- malar hâlâ bir netice vermedi

Sürpağobdaki define hikâyesi gülmü- ce bir şekil almıştır. Bu işi ihbar eden madamın, bir gece evvel yediği fazla yemegin tesiri ile rüya gördüğü ve ih- baratının bundan mülbem olduğu anla- şılmaktadır.

Bu defa bu definenin meydana çık- arılması için Rus profesörünün faa- liyetine geçtiler hakkında bazı neşriyat- vâki olmaktadır. Bu zat dün gazeteci- lere, kendisinin profesör olmadığını söylemiştir. Bu zatın elindeki fennî âlet denilen şey de bir şakulden ibarettir. Kendisi de bu işin ciddi bir iş olma- dığına kanidir. İşin garib tarafı ortada define olmadıği halde Belediye şayet buradan bir şey çıkacak olursa mal sa- hibi sâfilite kendisine al olacağını, bi- naenaleyh hafriyatı yapmak isteyen kendisi ile muvakele akdetmesini ist- emektedir. Vilyâyet hukuk ilmi müd- rüğü bu talebi tetkik etmektedir.

Araba altında kalan adam öldü

Küçük Bebekte oturan Mustafa öğ- lu 88 yaşında Emine, on gün evvel bir muhacir arabası çarpmış, iltihay ara- lanmıştır. Emin, kaldırıldığı Beyoğlu Belediye hastanesinde dün ölmüştür. Adilîye hekimî Enver Karan, cesedin gömülmesine müsaade etmiştir.

Kuyuya düşen çocuk

Şehrinin Seyidömer mahalle - sinde oturan Abidin'in dört yaşında- ki öğ- lu Halid, evlerinin civarında meydanına oynarken ağrı açık bulunan kör kuyuya düşerek, muhtelif yerlerin- den yaralanmış, tedavi altına alın- mıştır.

Bir kadına kamyon çarptı

Balatta Karabaş mahallesinde otu- ran Nesim kız ı Raşel Emel'in mey- danından geçen kamyon Hüseyin i- daresindeki 3905 numaralı kamyonun çarpmasında yaralanmış, tedavi altına alınmıştır.

Vapur kazası

Sirketi Hayriyenin 65 numaralı vapu- ru, dün saat 15 sularında Beşiktaş Vapur İskelesi yanında Odun İskele- sine yanaşık Mahmud kaptanın idare- sindeki Feyzi Bahri motörüne çarp- mıştır.

Çarpma neticesinde vapurun kaptan kişkil kısmı, motörün de ön güverte kısmı ehemmiyetli surette hasara uğ- ramıştır.

Küçük hikâye

Aşk mektubları

Ahmed Hidayet

— Kusura bakma, dedi, iskeleye ka- dar inemedik. Enistinin halli malûm. Ben gelmek istedim ama, bir türlü derlenip toplanmadım.

Falze gülerken: — A. Ziyayı yok teyzeciğim, diye cevap verdi. Bavullarını gündüzün, iki çocuğa verdi. Onları evi biliyorlarmış. Kolyeyle geldi.

Şevket Bey inler gibi sözle karıştı: — Evladığım, iskeleye biraz uzak ama, çok sakın, çok havadar. Biz bu- rada insan yüzü pek nadir görüyoruz. Kuslar ve hayvanlar arasında halli hamur olup gidiyoruz. Bu, Pekin'ka az- ması Tankey ile kibar ve nazlı Van kurması "Şarkı" başlıca eğlencemiz. Birbirleriyle durup dinlenmeden yaren- lik ederler.

Falze şöyle bir baktı. Başının tü- leri gözlerinin üstüne düşmüş minimi- ni köpekte postu ipek gibi parlayan ye- şil gözleri kedi tatlı tatlı oynuyorlar- dı.

Şevket Bey, bu bir iki cümleyi söy- lemekten yorulmuş görünüyordu. De- rin bir nefes aldıktan sonra ilâve etti: — Papaganımız Koko gayet as ko- nusur ama, hayli maskaradır, seni e- peyce güldürcektir.

Falzenin fik üç dört günlük hayatı sonu- z bir yeknasaklık içinde geçti. Sabahları sahile kadar inip denize gi- riyor, öğleden sonraları okuyor ve u- yuyor. Güneşin batmasına yakın za- manlarda da komsunun kıza Feriha ile iskeleye kadar iniyordu,

mütehasısı bir sınıf haline getireceğiz. Bunun için lazım gelen tetkikat, ikmal olmuştur.

Millî koruma kanunu, ihlikâr cü- rümleri için gayet seri bir muhakeme usulü kabul etmiştir. Bütün mahkeme- lerimiz bu işler üzerinde de, gayet has- sâs hareket ederek kendilerine tevdi e- dilen işleri süratle rıhticlediriyorlar.

Bu mevzu taallül eden mahkemeler- deki işler, fazla miktarda değildir. Bu itibarla, bu kanunun terbihi tesiri ka- dar önleyici bir tesiri de olduğunu ka- bul edebiliriz.

Dün Galatada Kırkkıkapıda bir to- pıtan kömürü kayıyında kömürü pera- kende fiatla satarken, bir kumaşçı pa- zen, bir düğmeci düğmeleri ve bir çaycı da 180 kurşluk çayı 12 liraya satarken yakalanmış ve hepsi Müddeiummüğe verilmiştir.

MUTEFERİK

Nüfus müdürü geldi

İstanbul Nüfus müdürlüğüne tayin edilen Dahiliye Vekâleti Nüfus umum müdürlüğü şube müdürlerinden Mu- harrem Erem dün şehrimize gelerek yeni vazifesine başlamıştır.

Orman yangını

Dün akşam Beykozun Güllük köy mevkisinde büyük bir orman yangını zühur ettiği vilyâyet haber verilmiş. Beykoz kaymakamı ile orman muha- faza kutsatı ve diğer alâkadarlar yangın mahalline hareket etmişlerdir. Yangının tevessili etmemesi için civar köy halkı mecburi mükellefiyet kanu- nuna tabii tutulmuşlardır.

Taksilerle lâtik temin olunacak

Taksilerde tek, çift usulünün lâğvile bütün taksilerin işlesimine müsaade edileceği yazılmıştı. Taksi sahiblerin- den bir çoğu alâkadar makamlara mü- racaat ederek tek, çift usulünün kaldi- rılmasını maksadı temin edemeyeceğini, zira bir çok taksilerde lâtik bul- unmadığı beyan etmişlerdir. Yapılan tetkiklere nazaran alâkadar acentalar süratle lâtik getirmek üzere teebbüs- lere girişmişlerdir.

Fiat Murakabe komisyonu toplandı

Fiat Murakabe komisyonu dün Vall muavinini Ahmed Kınığın Riyaseti al- tında toplanarak mühim bazı mesele- leri tetkik etmiştir. Bu toplantıda Top- rak Mahsulleri Ofisi müdürü de bu- lunmuştur.

Kauçukcuların toplantısı

Kauçuk sanayii erbaba dün Millî Sa- nayî Birliğinde bir toplantı yapmış ve gümrük tarifesinde yapılacak tadilâtta kauçuk sanayii için yapılacak istekler tespit olmuştur.

Emniyet U. Müdürü

Şehrimizde bulunmakta olan Emni- yet İşleri umum müdürü Osman Sabri Adal, dün Vilyâyetçe Örfî İdare Komu- tanı Korgeneral Ali Rıza Artunkal, Vall ve Belediye reisi Lütfi Kırdar ve İstanbul Emniyet müdürü Salihaddin ve Belediye reis muavin Lütfi Aksoy'a görüşmüştür.

«Akababa» kapatıldı

«Akababa» refikimiz Örfî İdare Ko- mutanlığının kararile iki hafta müd- detle tatil edilmiştir.

Kısa Haberler

Vall ve Belediye reisi Lütfi Kırdar Büyükdada giderek kaza ihtiyaclarını tetkik etmiştir.

Lozan, Anadolu'da kazanan büyük askerî zaferle hazırlanmıştır. Bu zaferin İnnünden Dumlupınara kadar bütün muharebelerinde Millî Şefimiz, garb cephesinin müzaffer komutanı olarak görürüz. Ebedî Şef Atatürk'ten aldığı ilhamlarla harbi kazanan komandan, ay- nı ilhamlarla sulhu da kazanan için Lozana gitti; orada da müzaffer ol- muştur. Montrö muahedesile Boğazlar- daki Türk hakimiyeti kayıyız ve şart- sız teyid edilirken İsmet İnönü Basve- kildi; Hatayın kurtuluşu tahakkuk eden İsmet İnönü Millî Şef olarak Tür- kiye Cumhuriyetinin başında bulun- yordu. Onun Atatürk'e beraber yarat- tığı büyük eserin, Türkiye Cumhuriye- tinin mesnedlerinden biri de Lozan sul- hudur.

Lozan, hakkın hakslığı, adaletin zul- me, hürriyetin esarete, şerefli dille, istiklâlin sömürgele ve nihayet haya- tın ölüme galesesidir. Zeki Harbin galibleri, kazandıkları zaferi suistimal etmişler. «Veyl mağlûblar!» nalarile mağlûb milletleri ve tabii haklarından bile mahrum bırakmışlardır. Onlar, bin-lerce yıl müstakil ve hâkim olanlar ya- şamış, birçok milletlere asırlarca civan- merdane efendilik etmiş olan büyük Türk millette karşı da Sev'de hakslı- lığın, zulmün en büyüğüni yapmışlar- dı. Tarihini yüzünü kızartacak bir gad- darlıkla Türkin istiklâline ve hayatına kasden Sevd'i, küllüstür bir saksı gi- bi, Türk dipçikleriyle parçalamış. Sonra Büyük Harbin mağrur, zalim ve doym- mak bilmez, emperyalizminin Anadolu- nun muharebe meydanlarında olduğu gibi, Lozanın müzakere salonlarında da mağlûb ettiler.

Sonraki Montrö ve Hatay zaferleri gibi, Lozan zaferi de, haklı davalarımı- zın siyaset ve diplomasi ile, zekâ ve hasretle müdafası sayesinde kazanıl- mıştır.

Lozan sulhunda, bütün dünya için, istisfadeli bir tarih dersi vardır. Lozan- da, Büyük Harbin öteki sulh muahede- lerine hâkim olan müteahhik Versay vilyetini hâkim olmamıştır; Lozanda sulh dikte edilmemiş, müzakere edil- mistir; çok çetin ve uzun çekişmeler neticesinde olmakla beraber, sulh ceh- ren değil, tarafların kabul ve rızasile imza edilmiştir. Ve böyle olduğu için- di Versay ruhile yapılan sulh mu- ahedelerinin hepsi ikinel dünya harbi denilen müthiş yangını tutuşturan birer kumkud olduğu halde, Lozan, bugüne

kadar, dünya bir sulh amili olmuştur. Geçen Büyük Harb sonunda yapılan beş muahedenin dördü şingüleriyle par- çalanmıştır; payidar olan ve yaşayan yalnız Lozandır. Ötekiler tarihin bir mislini kaydetmediği bu kanlı harbi doğurmuşlardır; Lozan ise bir sulh sembolü olarak yaşayor. Azgın bir cin- netin hücumuna uğramadıkça da yaşa- yacaktır. Halbuki bütün o muahede- lerin imzalandığı tarihte, bunların en sonuncusu olan Lozanın en kusa ömürlü olacağını sananlar pek çoktu. Türk mil- leti istediği sulhu elde ettikten sonra, bütün varlığı bu sulhu yaşatmaya ve sulh içinde inkişaf ve terakkî hâleleri- ni yaratmaya çalıştı; muvaffak da oldu.

Biz, yurdumuzun bütününü ve millî istiklâlimizin tamamlığını temin eden Lozanı ve Lozanın harışı ruhu- nu yaşatmak arzindeyiz. Onu imza eden Büyük Millî Şef, eserini muhafazaya ve ıcmis olan milletten başındadır. Lo- zanı yıkmak ve sulhumuzu bozmak is- teyenler varsa, bunlar, onu korumak için her fedakârlığa hazır olduğumuzu bilmedirler.

Lozanı kutularken onu yaratanların huzurunda hürmet ve minnetle eğiliyo- ruz ve bu andımız en büyük bir imanî talezyoruz.

geçirmedik böyle esrarlı bir hâdis- e karşısında ne derece hayret duyduysa, şimdiki de ondan anımsın mahrum ka- lınca daha müthiş bir şaşkınlığa ka- pılmıştı.

Acaba Ankaradaki arkadaşları Ki- nâlılarda bir suç örtüğü bularak ken- disile alay mı etmişlerdi? Yoksa ka- nâkten bu işi o acayib delikanlı mı yap- mıştı?

Fakat içini kurd gibi yiyen tecessüs neticesi bazı günler köşkün etrafında saatterle dolmuş halde orada canlı bir mahlûkun yaşadığına delâlet eder- hic bir iz tesadüf etmemişti.

Nihayet Eylül geldi. Falze, Dil Fa- kîltesi kabul imtihanlarına girebilmek için biraz erkence Ankaraya dönmeye karar verdi. Son akşam Feriha ile be- raber dolarken tam ona bu garib maceradan bahsetmek üzere lûl ki, iltihay kız:

— Sana bir şifratla bulunacağım ama, dedi, kusurumu affet. Vaktile «En güzel aşk mektubları» iminde bir kitab satın almistim. On beş senedir, hiç bir erkeğe bunları kopya edip gön- dermek nasib olmadı. Çünkü hiç bir delikanlı bana yûz vermedi. Fakat ka- dın, erkek canlı bir mahlûka bu hara- retli cümleleri, sanki ruhumun bütün derinliklerini kopup fırlıyormuş gibi yazmak hirsile yapıp tutuşuyordum.

Eğer bu sefer sen gelmeseydin, teyze- den bir kaç gün için Kokuyu iltiyetce, durmadan, dinlenmeden yirmi mektubu baştan aşığına ota okuyacak, on beş senedir meşevdivetimi kavuran hirs ve iltiyakı bu suretle tatmin etmeye ça- lışacaktım!

Ahmed Hidayet

Askerî vaziyet

Stalin hattı harbları ve son vaziyetler

(Baştafı 1 inci sahife)
Bikatta bunun aksinin vaki olması elbet merak ve istisade ile tetkik olunmağa değer bir hadise ve ciddi bir mevzu teşkil eder. Bahusus Anadolu ajansının Alman doğu cephesine gönderdiği hususi muhabirin, Peipus gölünün hemen cenubunda bulunan Pskov Sovyet istihkamlarını görerek bunlar hakkındaki yazdığı telgraf okunduktan sonra, bu kadar kuvvetli ve güzel tahkim edilen bir hattın bu derece kolay ve çabuk düşmesine insan daha ziyade hayret eder.

Fakat hence, sebebler şimdiden anlaşılabilecek kadar açıktır. Stalin hattına taarruz henüz başlamak üzere iken bu müstahkem mevziin Baltik denizinden Karadenize kadar takriben 1500 kilometre uzunluğunda olması dolayısıyla boydan boya ve bitişik surette beton ve zırlı tahkim edilmiş bulunmasına imkân olmadığının birçok yazı ve yerlerin bulunacağına ve Almanların bu yerlerden istifade edeceklerine işaret etmiştir. Anadolu ajansının harb muhabirleri de, şimdiki Stalin hattını tarif ederken, şöyle yazıyor:

"Rusların Majino hattını taklid ettikleri görülüyor. Fakat fenni malzemeleri daha fakirdir. İstihkamların adedi daha azdır. Sonra Stalin hattında sistem birliği yoktur ilâh..."

Sovyetlerin, Stalin hattını ne miktar ve sıklıkta tahkim ediyorlari ettiklerini bittabi bilmeyiz. Fakat bu münasebette söyleyebiliriz ki Almanların garbda Majino hattına karşı inşa etmiş oldukları Zigfrid hattının boyu, şimalde aşağı Ren ovasından cenubda İsviçre hududuna kadar, yalnız 600 kilometre tuttuğu ve bu cephenin 150 kilometrelik cenub kısmını 300 metreye kadar genişliği olan yukarı Ren gibi çok kuvvetli ve tabii bir mâni teşkil ettiği halde bu mevzide 22000 adet beton ve zırlı inşaat yapılmıştır.

Kezalik, Lüksemburg - Belçika - Fransa hudud köşesinin garbında Montmedy'den İsviçre hududuna kadar tekmi bu yarı ancak 350 kilometre tutan Majino hattının, yukarı Ren'in teşkil ettiği kuvvetli mâni mahfuz olan 150 kilometrelik cenub kısmını bir yana bırakılarsak 200 kilometre tutan asıl kısmında 40 kadar büyük müstahkem grup vardır. Bir müstahkem grup ise müteaddid beton tabya, zırlı kule, yeraltı tüneli, kazemat vesairenden mürekkep olarak genişliğine ve derinliğine büyük bir sahaya müdafaa yapılmıştır.

Anadolu ajansı muhabirinin telgrafından anlıyoruz ki, Stalin hattı Majino deresinde kuvvetli tahkim edilmiş değildir. Fakat aynı muhabir, Alman subaylarının ifadelerine atfen, Rusların kendi istihkamların Fransızlardan daha iyi müdafaa etmiş olduklarını bildirmektedirler. Bununla beraber umum hatm pek cabuk düştüğü meydandadır. Bunun asıl sebebi ise, 21 tarihli Cumhuriyet'te ve daha evvel işah ettiğimiz gibi, Sovyet hava ve kara ordularının 22 haziından 9 temmuzda kadar süren büyük hudud savasları Minsk ve Bialistik meydan muharebelerinde büyük zayıflık vermiş olmalarıdır. Sovyetler, bu müddet zarfında en iyi askerlerinden yarım milyondan fazlasını ölü, yaralı ve esir olarak kaybetmişlerdir. Bu kadar tank ve topoların büyük bir kısmı da ya tahrib edilmiş veya budanmış eline geçmiş bulunmaktadırlar.

Bu suretle anlaşılır ki Sovyet orduları hudutlarda tecemmu yerine, Sta-

lin hattında yığılsaydılar ve hudutları ileri arazi kâfi seri ve hafif kuvvetlerle setolunsaydı Stalin hattının hem daha çok dayanması mümkün olur ve hem de Almanlar burada çok daha ciddi güçlüklerle karşılaşmış bulunurlardı.

Anadolu ajansının Alman garb cephesine gönderdiği muhabir, görmüş olduğu Pskov Rus tahkimatını anlatırken bunların önderinde arazi arızalarından istifade ederek birçok tank ve piyade mâni silsilelerinin vücude getirilmiş olduğunu, arkasında da, mükemmel gizlenmiş ve maskelenmiş sıkak beton tabyalar ve döner büyük zırlı top kuleleri bulunduğunu, ve yeraltı irtibat tünelleri kezaik yeraltı kışlalar, cepanelikler ve depolar ve ilâh tertibat olduğunu yazmakta ve sonra Peipus gölünün cenubundaki Alman tahkimatını nasil aldıklarını anlatmaktadır ki biz bu habadki tetkik ve mütalacalarıımıza yarına bırakarak biraz da bu günkü vaziyetten bahsedebiliriz.

Almanlar, iki gündüberi yaydıkları tebliğlerde Rus k'alarının mahalli mukavemet ve hatta mukabil taarruzlarının şiddetli mukabil berdevam olduğunu bildirmekle beraber Sovyet ordularında umumî bir maksad ve hedefin elde edilmesini gözetin bir sevk ve idare birliki ve inisami kalmamış olduğunu ileri sürüyorlar. Eğer bu tebliğ hakikatin sadık bir ifadesi ise bundan, Sovyet k'alarının hayli bozulmuş ve hırpalanmış olmalarına rağmen mukavemet ve hatta mukabil taarruzları yapmakta kusur göstermeyecek derecede talim ve disiplinli oldukları neticesini çıkarmak mümkün olmaz. Buna rağmen, Sovyet ordularının Stalin müstahkem hattında ancak pek az süren bir mukavemetle bulunmaları onların daha evvelki meydan muharebelerinde ne derece sarılsız olduklarını gösterir.

Son Alman tebliği ise, Finlandiya cepheelerinde Alman - Fin k'alarının muvafak kazandıklarını ve Ukrayna Rumens, Macar, Slovak ve Alman kuvvetlerinin kritik halinde bulunan düşmanları taktiliklerini bildiriyor. Buna rağmen, Dinyester nehrinin muvafak doğusunda bulunan (Odesa) şehrinin henüz düşülmüş olmasından, taktilik Dinyester üzerinden daha ziyade Kiyef cenub doğusuna doğru yapılarak Almanların, Dinyeper'i Krengenguc ile Kiyef arasında geçmeyi ve bu suretle Odesa'yı Kiyef'ten ayırarak her iki müstahkem bulunan Sovyet kuvvetlerini ayrı çevirmek esir etmeyi tasarladıklarını anlıyoruz.

Almanlar Smolensk havasında bir Sovyet k'asını sarıldıklarını ve Moskova'dan gelen taze bir zırlı tümeni müharebe ile tahrib etmiş olduklarından da bahsetmektedirler. Bundan Sovyetler Birliğinin yeni k'aları teşkil etmelerine, Dinyester nehrinin muvafak doğusunda bulunan (Odesa) şehrinin henüz düşülmüş olmasından, taktilik Dinyester üzerinden daha ziyade Kiyef cenub doğusuna doğru yapılarak Almanların, Dinyeper'i Krengenguc ile Kiyef arasında geçmeyi ve bu suretle Odesa'yı Kiyef'ten ayırarak her iki müstahkem bulunan Sovyet kuvvetlerini ayrı çevirmek esir etmeyi tasarladıklarını anlıyoruz.

H. E. ERKİLET

İlk Türk kadın tiyatro san'atkarı

Afiye dün Bakırköy hastanesinde vefat etti

Merhum Afife

İlk Türk kadın tiyatro san'atkarı Afife dün vefat etmiştir. Kendisi uzun müddettenberi Bakırköy hastanesinde tedavi altında bulunuyordu; fakat maalesef hayatının bu son acıklı yıllarında semtine hiç kimse uğramamış, meslekdaşları arasında da hatırı soran bulunmamıştır. Afife, Türk kadınlarının sıkı altında bulunduğu bir devirde, sahneye intisab etmek cesaretini göstermiş ve hatta ilk temsillerinde bu yüzden başına, polis tarafından tevkif olunmak gibi bazı hadiseler de gelmiştir. Cenazesi bugün Bakırköy hastanesinde kaldırılmaktadır.

Sovyet harb tebliği

(Baştafı 1 inci sahife)

çok yüksek olduğunu kabul etmek yerinde olur. Düşman, bombaların çoğunu Moskova civarındaki ormanlara ve tarlalara atmıştır. Hiç bir askerî hedef ve endüstri hedefi hasara uğramamıştır. Münferid hedefleri tayyareleri tarafından atılan yangın bombalarının çıkardığı yangınların sür'atle söndürülmesini temin eden itfaiyenin mülis teşkilâtının ve Moskova halkının gösterdiği tam fevkalatî hareketi zikretmek lâzımdır.

Gece harekâtı

Moskova 23 (a.a.) — Bu sabahki Sovyet askerî tebliği: Dün gece Sovyet k'aları Petrozavodsk, Porkhov, Smolensk ve Zitomer istikamelerinde muvafak döviz - mege devam etmişlerdir.

Cephehin diğer kısımlarında hiç bir mühim hadise olmamıştır. Sovyet hava kuvvetleri düşman zırlı cüzümlarına ve tayyare meydanlarına karşı yapılmış harekâta devam etmişlerdir.

Dün gündüz ve gece Sovyet tayyareleri hava muharebeleri esnasında 39 Alman tayyaresi düşürmüştür ve yerde bulunan bazı tayyareleri de ateşe vermişlerdir. Tahrib edilmiş olan tayyarelerin miktarı tespit edilmektedir. 17 Sovyet tayyaresi zayı olmuştur.

Sovyet tebliği ikinci Moskova akınının akim kaldığını bildiriyor

Moskova 23 (a.a.) — Ofi: Bu sabah nesredilen bir resmî tebliğe göre, 22-23 temmuz gecesi Alman hava kuvvetleri Moskova'ya yeniden büyük mikyasta hücum etmek teşebbüsünde bulunmuşlardır. 150 tayyarenin iştirak ettiği bu teşebbüs birincisi gibi akim kalmıştır. Sovyet tayyareleri ve hava dafı topları düşman bombardıman tayyarelerinin Sovyet merkezine kadar gelmelerini men'e muvafak olmuşlardır. Ancak bir kaç münferid tayyare şehre kadar geçebilmiştir.

Bazı evlerde çıkan yangınların sür'atle söndürülmüştür. Bombardıman bil - hassa iki hastane zarar görmüştür. Bir çok ölü ve yaralı vardır. Hiç bir askerî hedefe isabet vâki olmamıştır. Henüz tamamlanmamış bulunan rahlara göre, Sovyet avcıları ve hava dafı kolları 15 düşman tayyaresi dü - şürmüştür.

Ruslara göre Almanlar gaz kullanmağa hazırlanıyorlar

Moskova 23 (a.a.) — Bir Sovyet tebliğine göre, 15 temmuzda Pekov'da Zapadnaya, Pskov civarında cereyan eden muharebelerde geniş mikyasta gaz kullanılması hakkında talimatı ihtiva eden vesikalar ele geçirilmiştir.

Tebliğde Sovyet k'alarının kimya harbi hakkında talimatları da ele geçirildiği zikredilmektedir ve bunun, yıldırım harbi usulünün akim kalacağını kat' olarak anlatılan Alman faaliyetinin gizli bir surette yeni ve korkunç bir hareket hazırlanmakta olduğunu tam bir surette göstermektedir - denilmektedir.

Stalin, Moskova hava müdafaa teşkilâtını takdir etti

Moskova 23 (a.a.) — Stalin, dün müdafaa komiseri sıfatıyla Moskova'da bir günlük emir nesrederek, tarassud ser - vislerinin, gece avcıların, dafı bataryalarını kullanan topoların ve projektor servislerinin tayyarkuzu sayesinde Moskova'ya karşı yapılan akında Alman tayyarelerinin dağıldığını söylemiş ve itfaiye teşkilâtına da ayrıca teşekkür etmiştir. Bu teşkilât tarafından it - tilaz edilen tedbirler sayesinde düşman tayyare teşekkülleri püskürtülmüş ve yalnız münferid tayyareler Moskova muntakasına kadar nüfuz etmeğe mu - vafak olmuşlardır.

Alman harb tebliği

(Baştafı 1 inci sahife)

ümitsiz gayretler, Sovyetler için kanlı zayıflık devam etmektedir. 20 temmuzda bir Sovyet tank teşekkülü, ihata edilmiş olan Sovyet k'alarından bir kısmını kurtarmaya teşebbüs etmiştir. Bu teşekkül evvelce dağıtılan Sovyet tanklarından müteşekkildi ve bunların bir kısmı hasara uğramış, bir kısmı da şöyle böyle tamir edilmiştir. Taarruz eden bu nevi 150 Sovyet tankından 70 i muharebe meydanında kalmıştır.

Bir Sovyet fırkası imha edildi

Berlin 23 (a.a.) — Smolensk muntakasında 20 temmuzda cereyan eden şiddetli muharebelerde bir Sovyet fırkasının tamamı ihata edilmiştir.

Bölgeviklerin ümitsizce yapıldıkları çıkış hareketleri şiddetli muharebelerden sonra Alman piyadeleri ve tankları tarafından taradılmıştır.

Sıkı saflar halinde taarruz eden Sovyetler daha Alman hatlarını varamadın mitralyöz ateşle yere serilmişlerdir. İki gün süren muharebelerden sonra Sovyet fırkasının tamamı imha edilmiştir.

Fin tebliği

Helsinki 23 (a.a.) — Ofi: Sovyet - Fin cephesinin dün ekşamik vaziyeti hakkında aşağıdaki malumat verilmektedir: "Hango muhasarası devam etmektedir."

Vipuri önünde Ladoga gölünün şimalinde eski Fin hatlarında muharebeler olmaktadır. Fin teşekkülleri Pitkanen ve eski hududun hayli ilerlerine varmışlardır.

Sarkî Karelide ve şimalde i'ara değer bir hadise olmamıştır.

Almanlar, demiryollarını keserek Leningrad doğru ilerlemektedirler. Leningrad etrafındaki münakale yolları ve Kronstadt'daki bataryalar bütün gece şiddetle bombardıman edilmişlerdir.

Fin kuvvetleri ilerliyor

Helsinki 23 (a.a.) — Salâhiyetli bir memhaden öğrenildiğine göre son 24 saat içinde Finlandiya k'aları garb cephesinde yeni büyük muvafakiyetler kazanmışlardır. Bir Fin hükümeti Ladoga gölünün garbında ve Sovyet topraklarında kendisine adedece çok üstün 3000 kişilik bir düşman alayını imha ve yeni zamanda muvafak elisten harb malzemesi lüğünam etmiştir. Cephehin müteaddid kısımlarında mühim Sovyet teşekkülleri ihata edilebilmiştir. Diğer taraftan Sovyet Karelinde sevkiyleş bakımından ehemmiyeti haliz bir çok yerler şagal edilmiştir. Düşmanın bütün cephe boyunca çekilmek ve yeni mevzilere yerleşmek teşebbüsünde bulunduğu zannedilmektedir.

Son 24 saat zarfında cereyan eden hava muharebelerinde ve dafı topraklarımız tarafından 8 düşman tayyaresi düşürülmüştür.

Odesa bombalandı

Berlin 23 (a.a.) — D. N. B. bildiriyor: 22 temmuzda Alman harb tayyareleri Odesa limanına hücum etmişlerdir. Büyük yangınlar çıkarmış ve şehrin garbindaki askerî hedeflerde infilâklar vuku bulmuştur. Petrol limanında petrol depolarına da isabetler vâki olmuştur. Limanın bu kısmında arkasından büyük yangınlar çıkan bir çok infilâklar müşahade edilmiştir.

Alman hava kuvvetlerinin geniş faaliyeti

Berlin 23 (a.a.) — Alman hava kuvvetleri 12 - 22 temmuz gecesi, Moskova'daki askerî hedeflerden başka garb cephesinde ricat etmekte olan Sovyet kollarına, demiryollarına, garlara ve tank topraklarına hücum etmişlerdir. Bir çok tank ve her türlü nakil vasıtaları tahrib edilmiştir. Atılan bombaların bazıları nakliye trenlerine isabet ederek bunları tahrib etmişler ve yoldan çıkarmışlardır. "Çerkasie ve Kremung tren yolu kullanılmaz bir hale getirilmiştir. Hücumların neticesinde Leningradla Moskova arasında işle - mekte olan müteaddid trenler yoldan çıkarmışlardır.

Bir Sovyet alayının üçte birini kadını

Berlin 23 (a.a.) — D. N. B. ajansının öğrendiğine göre Smolensk'in şimali sahisinde ihata edilen ve müteaddid huruc teşebbüslerinden sonra tamami imha edilen bir Sovyet alayının üçte ikisinin Kızıl askerlerden, mütebakisinin de asker üniforması giydirmiş kadınlarından müteşekkil olduğu görülmüştür. Bunların dosyalarından ve kadınların üzerinde çıkan hüviyet cüzdanlarından anlaşıldığına göre 18 temmuzda bu alayı takviye için Moginsk'ten bir kadu taburu gönderilmiştir.

İki Alman şehrinde bayraklar yarıya indirilmiş

Londra 23 (a.a.) — Röyter: İyi malumat alan birtaraf kaynaklardan gelen haberlere göre, Baden kolordusunun garb cephesinde verdiği zayıflık münasebete Constan'da ve Baden eyaletinin diğer şehirlerinde Alman bayrağı yarıya indirilmiştir.

Rumen Kralı millette hitab etti

Bükres 23 (a.a.) — Rumanya ajansı bildiriyor: Rumanya Kralı Mihail, radyoda söylediği bir nutukta, esad topraklarının kurtarılması için kanlarını feda eden Rumen ve Alman kahramanlarına kendi minnettarlığı Kraliçe ve melekelerin minnettarlığını bildirmiştir.

Başvekilin zevcesi Bn. Antonesko da harb yaralılarına tatlı sözler söylemiştir. Başvekil muavini, Mihail Antonesko da Rumen ve Alman kahramanlarının menkibesini heyecanlı bir lisanla tebeldi etmiş ve derin minnettarlığını arz etmiştir.

Başvekil muavini, devletin kahr - manları ve onların ailesi meşgul olacağını ilâve etmiştir.

Hitler, Rusyaya şimdiden vali tayin etti

Ankara 23 (Radyo gazetesi) — Alman - Rus harbi hakkında her iki tarafın verdiği haberler birbirine uymamaktadır. Ancak Almanlar zaferi kazanacaklarını o kadar kat'î telâki ediyorlar ki, Hitler şimdiden Rusya için umumî bir vali bile tayin etmiştir.

Japonya Hindiciniye saldırıyor!

(Baştafı 1 inci sahife)
müştür. General Sumita ile Amiral Decoux arasında üç gün içinde yapılan mülakatların üçüncüsü yarın vuku bulacaktır.

Hano'de müzakereler devam ediyor

Hanoi 23 (a.a.) — Röyter bildiriyor: Fransız Hindicini Umumi Valisi Amiral Decoux ile Japon askerî heyeti reisi General Sumita, hükümetlerinden yeni talimata itina ile Japon müstahkem batın tabikatına aid hususata müzakere ediyorlar.

Japonların yuvarduğu bahanelere cevap

Singapur 23 (a.a.) — Singapur radyosu dün akşam ingilizce ve fransızca olarak yaptığı neşriyatta Büyük Bî - tanyanın Hindicinde bazı yeris tedbirler almak tasavvurunda olduğu hakkındaki Japon sayılarını kat'î olarak yalanlamıştır. 2 radyo tarafından nesredilen deklarasyonun metni şudur: Singapurun iyi malumat alan mahfilleri İngilizler tarafından Hindicinde bazı tedbirlerin alınmak üzere oldu - ğundan bahsedin sayıları büyük bir hayretle karşılamaktadır. Bu kabild tedbirler asla mevzuu bahis değildiler. Ve bu sayıların bir Japon hareketi için zemin hazırlamak üzere yapılmış olması mümkün bulunmadıkları, İngiliz müdahalesi ihtimalini ileri sürerek Hindicinde yapılacak yeni Japon talebelerini haklı göstermeğe çalışması mümkün bulunmadıkları, İngilizlerin Hindicini hakındaki siyaseti daima melekletin her türlü haric müdahaleye karşı bütünü - ğünü muhafaza etmeye yarıdın etmek olmuştur. Bu maksada İngiltere Hindicini ile ticaret münasebetlerinin idamesine çabuşmuş ve bu meleketteki makamların vaziyetini baltalamak te - şebbüsünü teşecidin imtina etmiştir.

Vişinin Amiral Decoux'a kuvvetli bir tazyikte bulunduğu anlaşılmakta ve Amiralın bu tazyika mukavemet etebileceği umulmaktadır.

Berline göre Japonya, Hindicininin tamamıyetini muhafaza edeceğim

Berlin 23 (a.s.) — Yarıresmî bir kaynaktan bildiriliyor: Berlindeki siyasi mahfillerde bugün haber alındığına göre, Japon hükümeti İngilizlerin Fransız Hindicini hakkındaki bazı niyetler beslediğini öğrenmiştir. Japonların bu gibi niyetlerin ta - hakkukuna bütün vasıtaları mâni olmak azminden olduklarına dair Berlin siyasi mahfillerinde kat'î kanaat mevcuttur.

Bu münasebette Hindicininin arazi tamamıyetini muhafaza etmek niyetini açıkça tebariz ettiren Fransız matbuatı neşriyatı hatırlatılmaktadır.

Berlinde bu meseleler hakkında Fransız ve Japon hükümetleri arasında bir noktalı nazar tenidi vuku bulması ihtimalinden de bahsedilmektedir.

Japonya yeni tecavüze kalkırsa ?

Vaşington 23 (a.a.) — Bahriye Nazırı albay Knox, bugün gazeteciler toplantısında demistik ki: "Uzakşarkta son inkisafırla Japonya'da sanisr konulmuş olması, dünyanın o kısmında yeni askerî hareketlerin vuku bulacağını gösterir. Oralar da bir hareket bekleyiniz. Hem de bu hareket pek kısa bir zamanda vuku bulacaktır."

Bu hareketin hangi istikamette olacağı meselesini münakaşadan imtina eden albay Knox, bunun şimalde mikyasa cenuba mi tevcih edeceğine hiç kimsenin söylemeyeceğini beyan etmiştir.

Diğer bir aiale cevap "veren albay Knox, şöyle demistik: "Pasifikte Amerika donanması, Amerikanın Uzakşark siyasetini tatbik etmek için isab edecek her şeyi yapacak vaziyettedir."

M. Welles Japon elçisini kabul etti

Vaşington 23 (a.a.) — Hariciye Müsteşarı M. Welles, bu akşam saat 20 de Japon büyük elçisi Amiral Nomura'yı kabul etmiştir.

M. Nomura, Hariciye Nezaretinde sık sık görülen bir zat değildi, ve Hariciye Nezaretine davet edildiği haberi tam Amerikanın Japonya'ya yeni bir ihtar da bulunmağa hazırlandığını gösteren alâmetlerin çoğaldığı bir zamana tesadüf etmektedir.

Amerika hükümeti Pasifiği tehdit eden askerî harekât münasebeti burad a sulhu muhafazası ile Amerikanın alâkadar olduğunu Japonya'ya ihtar edecektir.

Eden'in verdiği izahat

Londra 23 (a.a.) — Avam Kamara - sında Edenden Büyük Okyanusun cenubundaki beynemil vaziyet hakkında malumat verilmesi istenilmektedir.

Eden, cevap vererek demistik ki: "Hükümet Kraliye, Japon hü - kümetinin Hindicininin cenubunda deniz ve kara ve hava üsleri elde etmek için harekete geçmek niyetinde bulunduğunu haber almıştır."

Bu söylenilen sözler, Japon matbuatının Hindicini ve Siyam münasebeti ile İngiltere'ye karşı açmış olduğu mücadele ile mütâfakkı olduğundan dolaylı olarak maudardır. Bu firsattan bilistifade İngilizlerin Hindicini ve Siyam hakkında hiç bir emeli olmadığını beyan ederiz. Bu ki meleklet, bizim nazarımda işki müstakil melekletler ve münasebetlerimiz ancak ticardır."

Vişinin ve Vaşingtonun hareket tarzı malum değil

Vaşington 23 (a.a.) — Röyter: Vişin Japon talebeleri karşısında ne gibi tedbirler alacağı hakkında hiç bir işar ve isaret yoktur. Keza Vaşington hattı hareketi hakkında da hiç bir malumat yoktur. Ültimatom müddeti bugün munkatı olmaktadır.

Hindicini teşebbüsü Rusyaya hücumu gizlemek icin

Şonhay 23 (a.a.) — Röyter: İyi haber olan Sovyet mahfilleri, Japonya'nın Sibirya'ya karşı muhtemel bir teşeb -

Bugünkü merasim Lozan günü Üniversitede törenle kutlanıyor

(Baştafı 1 inci sahife)

daha zengin bir kutlama programı hazırlanmıştır. Bu programa göre, saat 17 de Üniversite merkez binasında yapılacak merasime, Şehir Bandoosunun calacağı istiklâl marşla başlanacaktır. Bundan sonra Rektör, "Lozan'ın için kutluyoruz" mevzuu bir konferans verecek, bunu profesör Tahir Taner'in "Adil bakımdan Lozan" konuşması takip edecektir. Profesör, Lozana ald haklarının da nakledecektir.

Lozan günü, aynı zamanda hukukçuların da bayramı olduğundan Baro reisi Mekki Hikmet Gelenek "Avukat gözü ile Lozan" adlı bir konferans verecektir.

Rektörlük, Lozan gününde her sene bir gazetesinin de sıra ile söz söylemesini kararlaştırmıştır. Bu sene o sıralarda Lozanda bulunan, eski gazetecilerden Ordu mebusu Ahmed İhsan Tokgöz "Gazeteci gözü ile Lozan" mevzuu bir konferans verecektir.

Merasimde Üniversiteli gençler de, Lozanı genellik gözü ile tetkik edeceklerdir.

Halkevlerinde Lozan gününün kutlanması için

Halkevleri de birer program hazırlamışlardır. Beyoğlu Halkevinde saat 17.30 da yapılacak toplantıda, Ev reisi Ekrem Tur, Lozan zaferi hakkında bir konferans verecek, konferansın sonra koro tarafından bir konser verilecektir.

Eminönü Halkevindeki merasim saat 21.30 da yapılacaktır. Açış nutkunu C. H. P. İstanbul Vilâyet İdare heyeti reisi ve İzmir mebusu Resad Mimar - oğlu söyleyecektir. Halkevi reisi doktor Yavuz Abadanda "Lozan mahiyeti ve değeri" mevzuu bir konferans verecektir. Bundan sonra Halkevi temal nubesel "Ateş" piyesini temsil edecektir.

Diğer Halkevlerinde aynı şekilde merasimler yapılacak, konserler verilecektir.

Ankara Halkevinde

Ankara 23 (Telefonla) — Lozan muahedesi'nin imzalandığı günün 18 inci yıldönümü yarın akşam Ankara Halkevinde merasime kutlanacaktır. Bu münasebette Mümtaz Fâik Fenik, Lozan hakkında bir konuşma yapacak ve Halkevi amatörleri tarafından istiklâl piyesi oynanacaktır.

HATAYDA ŞENLİK

(Baştafı 1 inci sahife)

ycanlı bir nutku ile Hatay mebusu Cevdet'in bir hitabesi takib etmiştir. Kahraman ordumuzla melektiler, genclik teşkilâtı ve esnaf birliklerinin geçileri bir merasimde hazır bulunan on binlerce Hataylının en içten sevgi teza - hurri ile karşılanmıştı.

Bundan sonra valimiz Hatayın meçhul şehidler âbidesinin açılış törenini yapıyor.

700 kişilik gardenparti

Kurtuluş bayramı münasebeti ile kenderunda altı bölgenin iştirakile büyük ziyet sporları yapılmıştır. Akşam da vali konagında 700 kişilik bir garden parti verilmiş ve garden partiyi millî kıyafetlerle köylülerimiz de iştirak etmişlerdir.

Şark Afrikadaki İtalyan ordusu

(Baştafı 1 inci sahife)

düşmana bir miktar zayıflık vermiştir. Bizim zayıflığımız hafiftir. Diğer cepheelerde kaydedilecek bir şey yoktur.

Alman tayyarelerinin Süveyş hücumu

Berlin 23 (a.a.) — D. N. B. ajansının öğrendiğine göre Alman savas tayyareleri evvelki gece Süveyş kanalı civarında ve Amer gölü kenarında bulunan El-Kabit tayyare meydanını bombalamışlardır. Kışlalar ve tayyare meydanı etrafındaki cadulara tam isabetler vâki olmuştur. İki büyük yangın çıkmıştır.

Ayrıca Port Said'e de hücum edilmiş ve bombardımanların muvafakiyetle neticelendiğini gösteren büyük yangınlar çıktığı müşahade edilmiştir.

İtalyan tebliği

Roma 23 (a.a.) — İtalyan orduları umumî karargahının 411 numaralı tebliği: Şimali Afrikada Tobruk cephesinde toptu faaliyet göstermektedir. Alman tayyareleri, müstahkem mevkiideki tayyare dafı bataryalarının mevzilerine hücum etmişlerdir.

Sollum cephesinde tayyarelerimiz, düşmanın motorli vesaitine ve barakalarına hücumlarda bulunmuşlar ve buralara isabetli endahatlar yapmışlardır.

İngiliz tayyareleri, Bingazi şehrinin bombardıman etmişlerdir.

Sarkî Afrikada düşman tayyareleri, Gondar'a atkılar yapmışlardır. Zikre sayan bir yenilik yoktur.

Almanya, İzmir sergisine iştirak ediyor

İzmir 23 (a.a.) — Almanya hükümeti İzmir enternasyonal fuarına resmen iştirak edeceğini bildirmiştir. Bu maksada Berlin gelen mütehasis bir heyet sergi sarayında kendilerine ayrılan hususî pavyonda tetkikler yapı tıktan sonra Berlin'e giteceklerdir.

Bir cesed bulundu

Dün Sebeze Halâlin önünde bir cesed bulunmuştur. Deniz dşgeli bir hafta kadar olduğu zannedilen cesed, amele kayıfetti bir şahsa aiddir. Fakat hüviyeti teşhis edilememiştir. Tabii Adli Enver Karan cesedi muayene etmiş ve hüviyetinin tahkiki için Morga kaldırılmasına karar vermiştir.

bütle bulunacağına zannedilmektedir. Bu mahfillerde Hindicinde bir hadise çıkarsa bunun Manguri hududundaki faaliyetle gizmlemeğe yarayacak bir du - man perdesi olacağı kanaati izhar edil - mektedir.

Japon Hariciye Müsteşarı niçin azledilmiş ?

Londra 23 (a.a.) — Röyter ajansının diplomatik maharririnin bildirildiğine göre, her ne kadar Londra salâhiyetli mahfillerinde sarılı malumat alınmasa da kabine değışikliklerine rağ - men Japonya'nın niyetleri hakkında endişe uyandıran sayıları devam et - mesi mandir telâki edilmektedir.

Japonya'nın, Hindicini için temiz niyetler beslediği hakkında İngiliz büyük elçisi Sir Robert Craigieyle kat'î temin vermiş olan Japon Hariciye Nazır muavini Ohashi'nin kendi talebi üzerine vazifesinden affedilmiş olması sayarı - kayıd görülmektedir.

Lozan zaferimiz

(Basmakaled